

Vleermuizenonderzoek in de bosreservaten (en daarbuiten)

Bij de afdeling Bos en Groen is men zich ervan bewust dat Vleermuizen een belangrijke soortengroep zijn bij de invulling van de ecologische functie in het bosbeheer. Deze groep omvat heel wat zeldzame soorten, waaronder een aantal die zijn opgenomen op de bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit betekent dat aan hun bescherming bijzondere aandacht moet worden besteed in alle gebieden die daarvoor zijn opgenomen in het Natura2000 netwerk (Habitat- en Vogelrichtlijngebieden).

Komt daar nog bij dat vleermuizen direct gerelateerd zijn met andere elementen die belangrijk zijn binnen de nieuwe beheervisie : behoud van oude en dode bomen, behoud van holle bomen, en permanente open plekken in het bos (waterpartijen, ...). Een bos dat goed scoort op deze punten heeft meestal een rijke vleermuizenfauna en omgekeerd.

Ruige dwergvleermuis : een zeldzame bosbewonende soort die bij het onderzoek al enkele keren werd opgemerkt. (Foto : Rollin Verlinde)

Het jaar 2001 was het Europees jaar van de Vleermuis, én het Internationaal jaar van de Vrijwilliger. De ideale gelegenheid dus om een onderzoeksproject op te zetten rond vleermuizen, waarbij ook vrijwilligers een belangrijke rol spelen. Daarom werd een onderzoekopdracht uitgeschreven voor de Vleermuizenwerkgroep van Natuurreservaten (nu Natuurpunt vzw). Bedoeling was o.a. om een tiental domeinbossen (waaronder een aantal bosreservaten) te inventariseren en een aantal aandachtspunten voor het beheer (algemeen en concreet) te formuleren. Verder was het ook de bedoeling om een gestandaardiseerde monitoring van vleermuizen in bosreservaten aan de hand van punt-transect-tellingen op te starten.

De bosreservaten van Wijnendale, Meerdaalwoud en Zoniënwoud, en het voorstel tot bosreservaat Grotenhoutbos worden op vleermuizen onderzocht.

Het onderzoek is nog volop aan de gang, maar toch zijn er al bijzondere waarnemingen gedaan. We pikken er de opvallendste resultaten voor de bosreservaten even uit.

In alle bosreservaten werden vooral **Dwergvleermuizen** vastgesteld. Dat is te verwachten aangezien dit verreweg de meest algemene soort is in Vlaanderen. Daarnaast werden echter nog wel een aantal minder algemene soorten als

Watervleermuis, **Rosse vleermuis** en **Laatvlieger** vastgesteld, maar ook 3 Rode Lijst-soorten :

Grootoorvleermuis en **Grijze grootoor** (het onderscheid is zeer moeilijk te maken) zijn allebei Rode Lijstsoorten (categorie 'vermoedelijk bedreigd' en 'bedreigd') en zijn ook op Europees vlak bedreigde soorten. Zijn jachtbiotoop zijn oude gemengde loofbossen. Zowel in Grotenhout, Meerdaalwoud, Zoniënwoud als Wijnendale werden al Grootoren waargenomen.

De **Ruige dwergvleermuis** (RL : vermoedelijk bedreigd) is een zeldzame verwant van de dwergvleermuis, maar is veel meer een typische bosbewoner. Tot 1994 waren slechts 10 vindplaatsen in Vlaanderen bekend. Tijdens de huidige inventaris werd de soort al in Grotenhout, Wijnendale en Meerdaalwoud waargenomen.

Heel bijzonder is de waarneming van **Franjestaart** (RL : vermoedelijk bedreigd) in het Wijnendalebos.

Het is een zeer moeilijk waar te nemen soort, tot in 1994 slechts van 5 locaties gekend. Het is een typische bewoner van oude gemengde loofbossen.

Veelbelovende resultaten dus. Volgend jaar dus wellicht nog meer spectaculair nieuws van het vleermuizenfront.

Kris Vandekerkhove

(meer info : Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt vzw.)

The X-files in het Zoniënwoud

Op een koude winterochtend stootten onze onderzoekers in het bosreservaat Kersselaerspleyn op een wel heel merkwaardig fenomeen. Op enkele liggende beukenstammen waren fijne witte opstaande 'draadjes' te zien, wat later ijskristallen bleken te zijn. Steeds alert en met de camera in aanslag slaagden ze erin om enkele plaatjes te schieten van deze onaardse 'ijsbaard'.

foto : Peter Van de Kerckhove

Een rondvraag binnen het instituut leverde allerlei mogelijke verklaringen op, de ene al fantasierijker dan de andere. De meest plausibele is tot nu toe de volgende : het rottingsproces in de stam houdt het hout warm, en zorgt voor afgifte van waterdamp, die blootgesteld aan de koude buitenlucht aanvriest op condensatiekernen.

Andere verklaringen (grappig, ernstig) steeds welkom !